

Ο ποδοσφαιρικός παράδεισος του Εδουάρδο Γκαλεάνο

Του Γιώργου Γκίκα

Εδώ και λίγες μέρες η παγκόσμια λογοτεχνία και -όχι μόνο -θρηνεί, τον χαμό ενός παππού, που χάραξε ανεξίτηλα το όνομα του στις καρδιές πολλών ανθρώπων. Τόσο αυτών που τον διάβασαν, όσο και αυτών που επηρεάστηκαν από τη ζωή του. Στις 13 Απριλίου χάθηκε ο εμβληματικός Ουρουγουανός συγγραφέας και δημοσιογράφος Εδουάρδο Γκαλεάνο. Δεσπόζουσα μορφή της λατινοαμερικανικής και της παγκόσμιας λογοτεχνίας της αριστεράς και γνωστός λάτρης του ποδοσφαίρου. Ο Γκαλεάνο έζησε μια ζωή γεμάτη εξορίες, βιβλία, ονόματα φίλων και εχθρών, πολλά βραβεία και πολύ αγώνα. Ο δημιουργός λογοτεχνικών αριστουργημάτων, όπως η τριλογία «Η μνήμη της φωτιάς» και το «Καθρέφτες: «Μια σχεδόν παγκόσμια ιστορία», αλλά και του θρυλικού «Ανοιχτές φλέβες της Λατινικής Αμερικής», υπήρξε ένας βαθιά πολιτικοποιημένος συγγραφέας, που κατέκρινε τον ληστρικό καπιταλισμό, την καταπίεση των ανθρώπων και προσπάθησε να διατηρήσει τη μνήμη της Λατινικής Αμερικής ζωντανή, ενώ αγάπησε και ύμνησε το ποδόσφαιρο όσο λίγοι. Αναμφισβήτητα το κορυφαίο βιβλίο του είναι το «Soccer in Sun and Shadow» («Ποδόσφαιρο στον ήλιο και στη σκιά»), το οποίο κυκλοφόρησε στη Βόρειο Αμερική λίγες ημέρες πριν από την έναρξη του Παγκοσμίου Κυπέλλου της Γαλλίας και στην Ελλάδα το 2006.

Ο Γκαλεάνο, ένας φανατικός λάτρης του αθλήματος, έγραψε για την ιστορία του ποδοσφαίρου και τη λάτιν πλευρά του. Ένα βιβλίο, στο οποίο ο Σαίξπηρ, ο Τζορτζ Όργουελ, ο Αλμπέρ Καμύ και ο Μισέλ Πλατινί συναντιούνται με κάποιο μαγικό τρόπο. Ένα βιβλίο με αναφορές σε πολλές διαφορετικές ποδοσφαιρικές ιστορίες και όχι μόνο, που δένουν μεταξύ τους με απίστευτα όμορφο τρόπο. (πχ Ιστορίες για το μουντιάλ του '66 και τα ξέφρενα πανηγύρια των Άγγλων, που ξόρκισαν τα φαντάσματα του '54 όταν οι Ούγγροι τους κατατρόπωσαν, ιστορίες για τη μυσταγωγική όψη του Μεξικάνικου ποδοσφαίρου, τη μαχητική ψυχή των Ουρουγουανών, το θρήνο του Μαρακανά, την ιστορική Μπόκα κ). Το ποδόσφαιρο έχει και την καλή του και την κακή του πλευρά, μας λέει ο Γκαλεάνο. Η καλή του, δηλαδή η φωτεινή και χαρούμενη εκδοχή του είναι όταν αναφέρεται ο συγγραφέας στον «ήλιο», ενώ η κακή του, η σκοτεινή, ερεβώδης και μαύρη του πλευρά, όταν αναφέρεται στη «σκιά». Όπως είναι φυσικό, ακόμα και για τον Γκαλεάνο η κακή έχει πιο πολύ ενδιαφέρον. Για την "σκιά" ο Γκαλεάνο μας θυμίζει την ιστορία της Δυναμό Κίεβου, που κατά την διάρκεια της γερμανικής κατοχής δε δίστασε να νικήσει τους ναζί, παρόλο που οι παίκτες της ήξεραν πως έπρεπε να δώσουν τον αγώνα στους Γερμανούς, αν ήθελαν να φύγουν ζωντανοί από το γήπεδο. Οι Ουκρανοί είδαν το θέμα εθνικά και πατριωτικά και κέρδισαν. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα οι 11 παίκτες της ομάδας να οδηγηθούν στο εκτελεστικό απόσπασμα και να εκτελεστούν, ενώ φορούσαν ακόμα τις φανέλες της ομάδας τους.

Ένα ακόμα παράδειγμα σκοτεινής πλευράς του ποδοσφαίρου που μας δίνει ο Γκαλεάνο είναι για το Παγκόσμιο Κύπελλο του 1938 και τον Μουσολίνι, ο οποίος πριν από τον αγώνα μεταξύ Ιταλίας και Ουγγαρίας έστειλε ξεκάθαρο τελεσίγραφο θανάτου στην Ιταλική αποστολή (ή κερδίζετε, ή πεθαίνετε). Οι Ιταλοί βεβαία θα σταθούν πιο τυχεροί από τους Ουκρανούς και θα κερδίσουν 4-2, κερδίζοντας την ίδια τους την ζωή. Στη συνέχεια, θα συναντήσουμε τον αμυντικό της εθνικής Κολομβίας Εσκομπάρ, που με δικό του αυτογκόλ στερεί από την ομάδα του την νίκη στο μουντιάλ του 1994 και λίγες μέρες αργότερα θα βρεθεί δολοφονημένος από φανατικούς οπαδούς. Το ποδόσφαιρο για τον Γκαλεάνο όμως

έχει και θετικές, φωτεινές πτυχές. Μια τέτοια πτυχή ήταν η περίπτωση όπου ο Φέρενς Πούσκας μετά από ακύρωση γκολ δε διαμαρτυρήθηκε στο διαιτητή, πήρε την μπάλα, την έστησε στο ίδιο σημείο και την ξαναέστειλε στην ίδια γωνία στο πλεκτό

Μπορεί ο Γκαλεάνο, όπως μας αποκαλύπτει και ο ίδιος στον πρόλογο του βιβλίου του, να μην κατάφερε τελικά να γίνει ποτέ ποδοσφαιριστής: «Όπως όλα τα παιδιά στην Ουρουγουάη, ήθελα κι εγώ να γίνω ποδοσφαιριστής. Έπαιζα πολύ καλά, στην πραγματικότητα ήμουν ο πρώτος, αλλά μονάχα τη νύχτα ενώ κοιμόμουν. Την ημέρα ήμουν το χειρότερο ξύλινο ποδάρι που πάτησε ποτέ του γήπεδο σε τούτη τη χώρα». Κατάφερε όμως να εξυμνήσει και να περιγράψει τόσο όμορφα το μαγικό αυτό σπορ, που το όνομα του θα μένει πάντα συνδεδεμένο με το ομορφότερο παιχνίδι στον κόσμο. Ο Γκαλεάνο σίγουρα πια θα βρίσκεται στον ποδοσφαιρικό παράδεισο μαζί με τον συμπατριώτη του και μεγαλύτερο μάγκα, που πέρασε από τους αγωνιστικούς χώρους, Ομπντούλιο Βαρέλα και θα μιλούν για τη δική τους την *garra charrúa*, την αξιοπρέπεια και τη μαχητικότητα και φυσικά για το έπος του "Μαρακανά"...